

Fungerer førstehåndsmarkedet for hvitfisk godt nok?

Edgar Henriksen

Innledning

- Organisering av markedsplassen
- Kvalitet på fersk fisk varierer sterkt, og der er liten sammenheng mellom pris og kvalitet
- På fryst fisk er bildet et annet
- Sesongsvingninger – må de være så store?
- Er det Fiskesalgslagsloven eller praktiserings som er problemet?

11.03.15 Svolvær

3

Organisering av markedsplassen

- Monopol med medhold i lov
 - Fiskesalgslagsloven gir fiskerne rett til fastsette pris og betingelser
 - Deltakerloven begrenser eierskap til aktive fiskere
- Fiskernes behov versus resten av verdikjeden
- En modell som ikke finne i andre næringer

11.03.15 Svolvær

4

Dårlig kvalitet er sløsing

Feilfri

Sjødød

11.03.15

Svolvær

5

Tvilsom og utmerket kvalitet på torsk

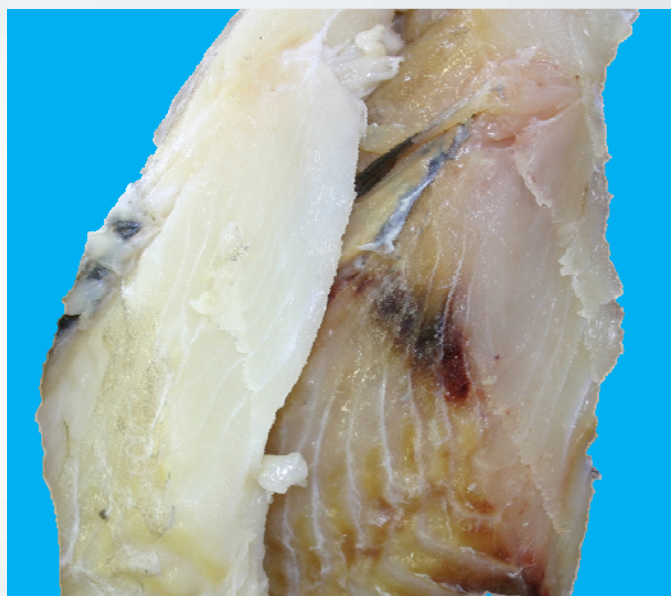

 Noffma

Alvorlig blodfeil – dårlig kvalitet

 Nofima

 Nofima

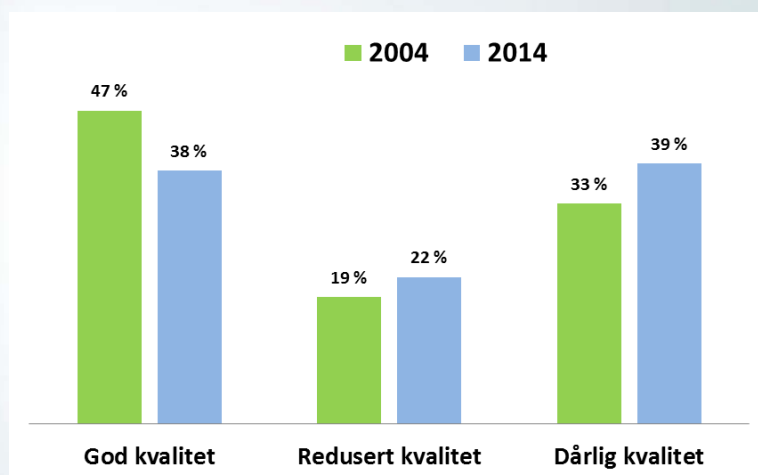
Spaltet filet – gir ikke prima vare

Spalting er ikke med i fangstskadene

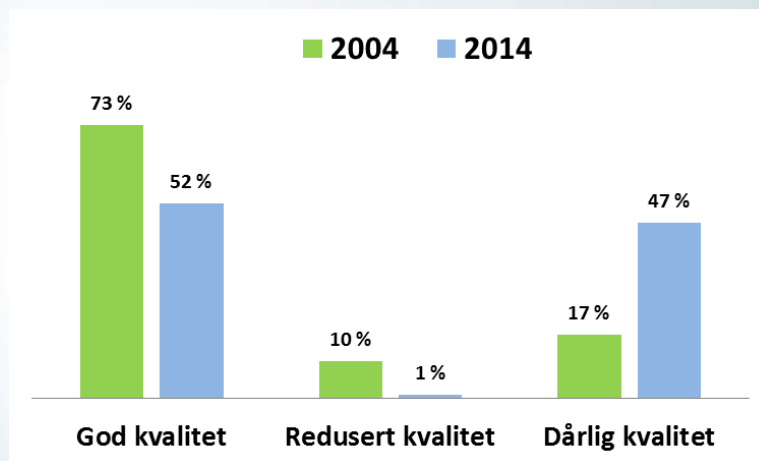
Nofima

Garn – fangstskader i 2004 og 2014

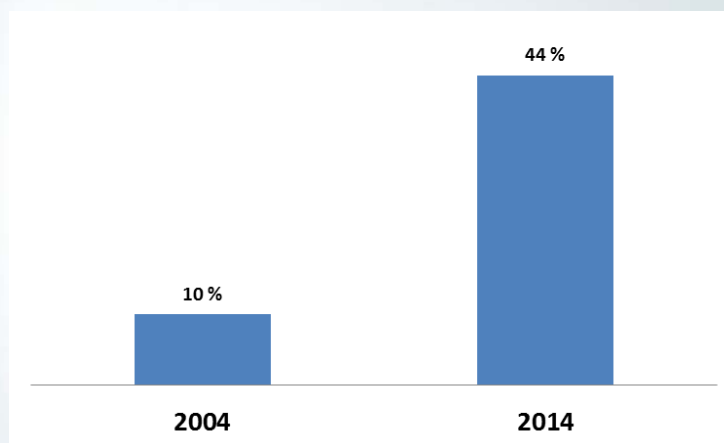
Nofima

Snurrevad – fangstskader i 2004 og 2014

Nofima

Alvorlig feil på utblødning for 2004 og 2014 snurrevadfangster (feb, mar, april)

Nofima

§ 28 (i Matloven) Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven eller vedtak gitt i medhold av loven, straffes med **bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler**, såfremt forholdet ikke rammes av strengere straffebestemmelse. På samme måte straffes forsøk og medvirkning. **Under særlig skjerpene omstendigheter kan fengsel i inntil 2 år anvendes**

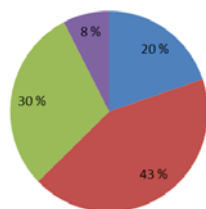

Ferske landinger av torsk fordelt på redskap

Norge

73 % på «problemredskap»

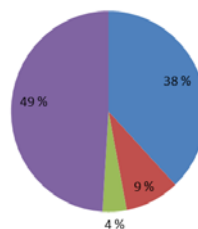
■ Krok ■ Garn ■ Snurrevad ■ Trål

Island

13 % på «problemredskap»

■ Krok ■ Garn ■ Snurrevad ■ Trål

Svolvær

14

Stor spredning i kvalitet

- **Bekreftelse på, og utdyping av gamle funn**
 - Topp fra alle redskap - mannskapets holdninger avgjør
 - Best kvalitet fra fangster som ikke er for store og krokfanget
 - Størst spredning på snurrevad
 - «Himmel og helvete»-flåten: Spredning fra de beste til de verste
- **Kvalitets råstoff det beste utgangspunktet**
 - Maksimal fleksibilitet, kan brukes til alt
 - Mindre kostnader, høyere utbytte, bedre priser og lavere risiko
- **Råstoffet kan ødelegges i hele verdikjeden**
 - Ødelagt kvalitet er kan ikke repareres, heller ikke med salt!

Fryst fisk har jevnere kvalitet

- Line best
- Trål og snurrevad – ikke så aller verst
- Auksjon av størrelses- og kvalitetsgradert fisk
 - Fartøyets renommé har betydning for prisdannelse
- Reklamasjoner, om kvalitet ikke holder
 - Direkte økonomisk konsekvens for rederi og mannskap
 - En «læringsløkke» som ikke er virksom ferskfiskomsetningen

Et dårlig fungerende førstehåndsmarked

- Mange fangster og dårlig tid i sesongen gjør forhandlinger om pris etter kvalitet svært vanskelig
 - Samfengtstrategi for å drive tempoet ytterligere opp
 - Ingen mulighet til reklamasjon etter at fangst er akseptert
- «Profesjonell sjalusi»
 - Du vil vel ikke påstå at vi har dårligere fisk enn naboen – hæ?!!
- Nære relasjoner
 - Daglige forhandlinger om inntekt med naboen er neppe en ønskesituasjon
- Makt brukes avhengig av om det er kjøper eller selgers marked
 - Kjøpers marked i sesong, selgers marked utenom
- Så svaret på innmeldingsspørsmålet er NEI!!

Reguleringer

- (Nesten) fritt redskapsvalg i kystflåten
 - Når pris varierer lite prioriteres kostnadseffektivitet
 - Juster mengde i stedet for pris
- Overregulering med forventning om stenging av fiske
 - Kappfiske: Kvantum lønner seg bedre for den enkelte enn kvalitet
- Ingen periodisering for å dempe fart.
- «Verdens raskeste fiskerinasjon»
- Ressursene til offentlig kvalitetskontroll omprioritert til ressurskontroll

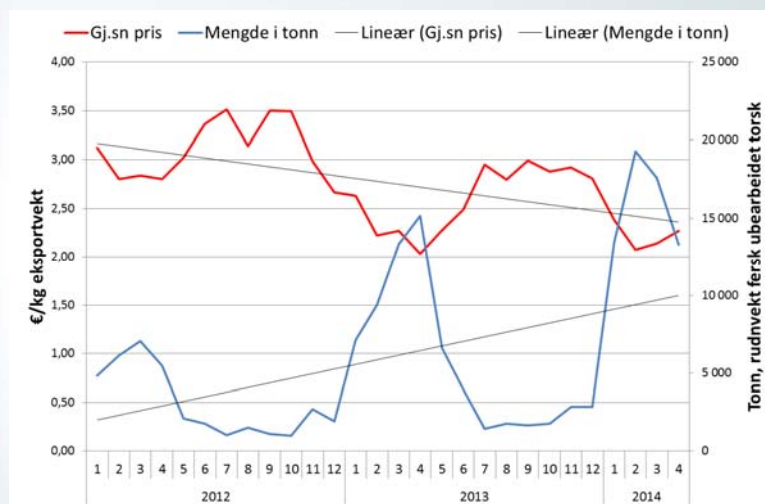

Forsterking av sesongprofilen

- Regulering, der mest mulig rasjonell avvikling av fiske har førsteprioritet
- Pris, i for liten grad sensitiv for mengde og/eller kvalitet
- Kan velge det redskapet man vil, og kvantum prioriteres foran kvalitet
- Kvalitetsforskriften håndheves ikke
- Et kjøperledd som i stadig større grad velger «logistikk-operatør» som strategisk tilpasning

Uforedlet fersk torsk

Markedsproblemer!

- Dårlig kvalitet er sløsing med fellesskapets verdier
- Svekker potensialet for verdiskaping, eksportinntekter og sysselsetting
- Ingen demping
 - Pris
 - Reguleringer
- Passer bukken havresekken?

Fikser reguleringer problemene?

- Håndheving av kvalitetsforskriften!
- Sertifisering av fartøy for maksimal fangst fangst/dag.
 - Mannskap og utstyr
- Kan objektive målesystemer fikse prisproblemet?
- Krokbonus og garn- og snurevadmalus?
- Periodisering for å dempe sesonghysteriet?

Hva med lovpraktiseringen?

- Nøytralt eierskap i salgslagene.
 - De historiske forholdene bak loven er borte for lenge siden
 - Lukket allmenning og 1/20
- Sentraliserte auksjoner?
 - Teknisk mulig, men regionalpolitisk utenkelig
 - Kanskje for de største fartøyene.
- Minstepris – ikke som forsøk på å gjette på riktig markedspris, men som tilbaketrekingspris
- Suspendere minsteprisen for torsk i første tertial (i alle fall for fartøy over 11m)

Takk for oss

www.nofima.no